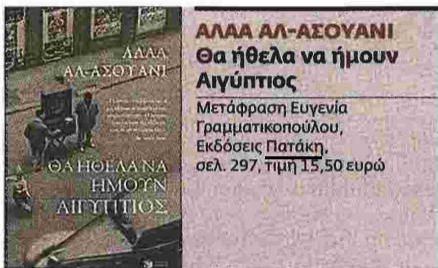

ΝΟΥΒΕΛΑ

Παράσιτα, λακέδες, άνθρωποι με τσακισμένο βλέμμα είναι οι χαρακτήρες στο έργο του Αλ-Ασουάνι, ο οποίος θεωρείται **εκφραστής της εξέγερσης στην Αίγυπτο**

Προφήτης στον τόπο του

ΑΛΑΑ ΑΛ-ΑΣΟΥΑΝΙ
Θα ήθελα να ήμουν Αιγύπτιος
Μετάφραση Ευγενία Γραμματικοπούλου, Εκδόσεις Πατάκη, σελ. 297, τιμή 15,50 ευρώ

ΤΗΣ **ΜΑΙΡΗΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΙΔΟΥ**

Πια ποιο πράγμα διακρίνονται οι Αιγύπτιοι ώστε να είναι υπερήφανοι; διερωτάται ο αφηγητής στην πρώτη νουβέλα του βιβλίου *Θα ήθελα να ήμουν Αιγύπτιος* και εξαπολύει έναν χειμάρρο από εγνωσμένα χαρακτηριστικά του αιγυπτιακού λαού: δειλία, υποκρισία, αδιαντροπιά, δουλικότητα, οκνηρία, μοχθηρία... Ιδιότητες που κρύβονται πίσω από ψεύδη, φωνασκίες, βαρύγδουπα και κούφια τσιτάτα. Φταίει προφανώς η ιστορία της Αιγύπτου, αφού, αν εξαιρέσει κανείς την περίοδο των φαραώ, «δεν είναι παρά μια ατελείωτη σειρά από ήττες που μας κατάφεραν οι πάντες».

Η ταπείνωση του Αιγύπτιου «κρατάει από τόσο παλιά που τελικά λύγισε και με τον καιρό απέκτησε νοοτροπία λακέ» συνεχίζει. Εκείνο που ενόχλησε όμως την επιτροπή, όταν το βιβλίο τέθηκε προς έγκριση από τον Αιγυπτιακό Οργανισμό Βιβλίου, ήταν το ότι ο άγνωστος συγγραφέας Αλάα αλ-Ασουάνι χλεύαζε έτσι τον επιφανή αιγύπτιο πολιτικό Μουσταφά Κιαμίλ στον οποίο αποδίδεται η περίφημη ρήση «αν δεν είχα γεννηθεί Αιγύπτιος, θα ήθελα να ήμουν Αιγύπτιος».

Ο Αλ-Ασουάνι διέγινωσε αυτή τη φορά την αδυναμία διάκρισης της μυθοπλασίας από την πραγματικότητα στο μυαλό των συμπατριωτών του: δεν ήταν ο ίδιος που χλεύαζε τον Μουσταφά Κιαμίλ αλλά ο ήρωάς του! Το περιστατικό περιλαμβάνεται στον πρόλογο του βιβλίου που απαγορεύτηκε για μία δεκαετία και εκδόθηκε τελικά το 2004 μαζί με άλλα 16 διηγήματα.

Ο Αλάα αλ-Ασουάνι φωτογραφημένος τον Μάιο του 2007 στην 4η Διεθνή Εκθεση Βιβλίου της Θεσσαλονίκης

Το Μέγαρο Γιακουμπιάν στο Κάιρο, κτίριο-σύμβολο της παλιάς, πολιτισμικής Αιγύπτου, την οποία αναπολεί στα βιβλία του ο Αλάα αλ-Ασουάνι: το ομώνυμο μυθιστόρημά του είναι το αραβόφωνο βιβλίο με τις μεγαλύτερες πωλήσεις ως σήμερα

Στην επίμαχη νουβέλα συναντούμε ακόμη τον πατέρα του αφηγητή που ήθελε να γίνει ζωγράφος αλλά κατέληξε σκιτσογράφος σε ένα έντυπο το οποίο κανένας δεν διάβαζε, έναν καθηγητή αραβικών που ήθελε κάποτε να γίνει ποιητής, έναν πρώην μαρξιστή που είδε ότι δεν μπορεί να αλλάξει τον κόσμο και στράφηκε στον σκανδαλοθηρικό Τύπο, τον θείο Ανάρ που αντί για κορυφαίος συνθέτης συνόδευε παίζοντας κανονάκι τη χορεύτρια Σουκάρ. Ήταν μια αντροπαρέα ξεφλημένων που κάθε τόσο ένωσαν τον πόνο τους.

Επειτα γνωρίζουμε τους συναδέλφους του αφηγητή στη Χημική Υπηρεσία – ένα σύμπαν από «δεκάδες σκουληκία και κάθε λογής παράσιτα που τρώνε, πολλαπλασιάζονται και αλληλοσκοτώνονται»: τον προϊστάμενο που δεν είχε πάρει ποτέ το διδακτορικό του και ήταν ένας ανεκδιήγητος γυναικάς με προτίμη-

ση στις καθαρίστριες και στις συμβασιούχους υπαλλήλους, τον μπαμπέρη που ήταν δουλοπρεπής, περιεργός και κουτσουμπολής, τη μάνα του, την υπέρβρια Χόντα, με την οποία πλάγιαζε, ακόμη και τη γριά γιαγιά του... Όλους όσοι γνώριζαν την αξία του και έμοιαζαν να έχουν φτιάξει ενιαίο μέτωπο εναντίον του για να αντικρούσουν τον κίνδυνο που αναμφίβολα εκπροσωπούσε αν τον άφηναν να νικήσει.

Ακολουθεί ο χορός των διηγημάτων, όπου παρεισφρέουμε στη διπλησιασμένη, γεμάτη χολή ατμόσφαιρα του καλύτερου τμήματος χειρουργικής στο Νοσοκομείο Κασρ αλ-Αϊν, βρισκόμαστε ανάμεσα στους φιλήσυχους πορτοκαλοπαράγωγους της μικρής πόλης Τζενίν στη Δυτική Οχθη οι οποίοι μια ημέρα του Ιουνίου του 1967 περίμεναν χαρωπά τον ιορδανικό στρατό να τους διασφαλίσει από

τους κινδύνους και την επομένη δέχθηκαν την επίθεση από το Ισραήλ ή παρακολουθούμε τον βίαιο καβγά ενός αγαπημένου ανδρόγυνου, με τον άνδρα να χειροδικεί και τη γυναίκα να μη βγάζει άχνα. Εν ολίγοις γνωρίζουμε από κοντά έναν ολόκληρο λαό που έχει μάθει να συνυπάρχει μέσα στην υποκρισία και στην αλληλοκαταπίεση, στην αυθαιρέα και στην καταστολή κάθε ικμάδας ζωής.

Με την πτώση του Μουμπάρακ η παλαιά αυτή συλλογή διηγημάτων επανεκδόθηκε, μεταφράστηκε και «πουλάει σαν ζεστό ψωμί», όπως γράφτηκε στην ηλεκτρονική γαλλική επιφυλλίδα «Books». Για μία ακόμη φορά ο διάσημος πια Αλ-Ασουάνι κατηγορήθηκε στην πατρίδα του ότι χρησιμοποίησε το κίνημα για να αυξήσει τη δημοσιότητα του. Οι πολίτες του Καΐρου όμως φαίνεται ότι είχαν άλλη γνώμη πια.

Λογοτεχνία και πολιτική

Ο Αλάα αλ-Ασουάνι, οδοντίατρος με σπουδές στο Κάιρο αλλά και στο Σικάγο, όπου πέρασε τα επόμενα δεκαεπτά χρόνια της ζωής του, είναι ζωντανή απόδειξη ότι μπορείς να είσαι Αιγύπτιος χωρίς να κάνεις εκπτώσεις στα ιδανικά σου. Το δεύτερο μυθιστόρημά του, *Το Μέγαρο Γιακουμπιάν* (2002), μια ειρωνική απεικόνιση της σύγχρονης αιγυπτιακής κοινωνίας, μεταφράστηκε σε εννέα γλώσσες και είναι το αραβόφωνο βιβλίο με τις μεγαλύτερες πωλήσεις από την έκδοσή του (Εκδόσεις

Πόλις). Ακολούθησε η έκδοσή του *Θα ήθελα να ήμουν Αιγύπτιος* (ο αρχικός τίτλος στα αραβικά σήμαινε *Υπεύθυνη Δήλωση*) το 2004 και τέλος ήρθε το *Σικάγο* με τις ερωτικές περιπέτειες και άλλα δεινά των αιγυπτίων φοιτητών στο Πανεπιστήμιο του Ιλινόι το 2007 (Εκδόσεις Πατάκη). Τον Μάιο του 2007 ο συγγραφέας επισκέφθηκε τη Θεσσαλονίκη στο πλαίσιο της 4ης Διεθνούς Εκθέσης Βιβλίου – ήταν η χρονιά που τον μάθαμε καλύτερα. Εκ των ιδρυτικών μελών του πολιτικού κινήματος Κιφάγια (Φτάνει) και δριμύς επικριτής του αιγυπτιακού πρώην προέδρου Χόσνι Μουμπάρακ, ο Αλ-

Ασουάνι είναι ένας πολιτικοποιημένος συγγραφέας με συστηματική αρθρογραφία στον αιγυπτιακό Τύπο. «Δεν νομίζω ότι τα μυθιστορήματα πρέπει να γράφονται για πολιτικούς λόγους, διότι η λογοτεχνία δεν αλλάζει την κατάσταση. Αν θέλεις να αλλάξεις τα πράγματα κατευθείαν, πρέπει να κάνεις πολιτική, και αυτό εγώ το κάνω ως αιγύπτιος πολίτης – δεν έχει καμία σχέση με την ιδιότητά μου ως συγγραφέα. Κατά τη γνώμη μου όμως η λογοτεχνία κάνει κάτι πολύ πιο σημαντικό: αλλάζει εμάς. Μας κάνει καλύτερους ανθρώπους, πιο ανεκτικούς και λιγότερο επικριτικούς» λέει ο ίδιος.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΑΓΕ/MECAPRESS/ΓΚΡΙΤΖΙΩΤΗΣ ΜΠΑΜΠΗΣ